

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертацію Піндосової Тамари Сергіївни

**«Категорія інтертекстуальності в художніх текстах Д. Брауна:
прагмастилістичний аспект»,**

подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
за спеціальністю 10.02.04 – германські мови

Художній текст все частіше досліджується як унікальне динамічне утворення. Його декодування потребує не лише високого рівня ерудиції, а й уміння розпізнавати коди різних видів мистецтв у творі, розгадувати приховані відтінки значень, відтворювати глибинні смисли. Дослідження внутрішньотекстової та позатекстової взаємодії семіотичних кодів різних видів мистецтв, поєднання вербальних та невербальних засобів у художніх текстах різних жанрів відкриває нові перспективи мультидисциплінарних наукових розвідок. Дисертація Тамари Сергіївни Піндосової є оригінальним дослідженням, присвяченим розкриттю прагмастилістичного аспекту категорії інтертекстуальності в художніх текстах Дена Брауна. Залучення не лише текстів інтелектуальних детективів Дена Брауна, а й кінотекстів як матеріалу дослідження свідчить про необхідність багатоаспектного аналізу.

Актуальність дисертаційної роботи визначається її відповідністю загальним спрямуванням наукових досліджень у руслі прагмастилістики на пошук нових підходів до вивчення міжтекстових взаємодій художнього тексту. Своєчасність і перспективність теми дисертації підсилюється, з одного боку, теоретичною та практичною орієнтацією дослідження на виявлення вербальних засобів реалізації категорії інтертекстуальності в інтелектуальних детективах, а, з іншого, зростаючим інтересом до розкриття специфіки невербальних засобів реалізації категорії інтертекстуальності в кінотекстах та розбудову теорії інтермедіальності.

Коло питань, що розглядаються в дисертації, відповідає профілю досліджень, що проводяться на кафедрі англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету в межах наукової теми «Лінгвокогнітивні і комунікативно-прагматичні аспекти дослідження тексту» (номер держреєстрації 0117U006792). Тема дисертації затверджена (протокол № 7 від 23.02.2015 р.), уточнена (протокол № 3 від 29.10.2018 р.) на засіданні Вченої ради ХДУ.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає в тому, що в ньому **вперше** витлумачено жанрову специфіку художніх текстів Дена Брауна як інтелектуальних детективів. Авторка вдало застосовує запропоновану комплексну методику аналізу прагмастилістичних особливостей категорії інтертекстуальності в художніх текстах та кінотекстах Д. Брауна для виявлення вербальних і невербальних засобів реалізації категорії інтертекстуальності та визначенню прагматичних функцій у досліджуваному матеріалі.

Дисертація є зразком коректного й обґрунтованого вибору об'єкта й предмета вивчення та методів їх дослідження, логічно сформульованих мети й завдань роботи. **Об'єктом** дослідження постає категорія інтертекстуальності в художніх текстах та кінотекстах Д. Брауна, а **предмет** вивчення становлять засоби реалізації категорії інтертекстуальності у прагмастилістичному аспекті.

Висновок про **обґрунтованість** та **достовірність** виконаного дослідження випливає із позитивного враження від високого рівня загальнонаукової й філологічної обізнаності дисертантки, репрезентативної бази теоретичних джерел з прагмастилістики, теорії комунікації, лінгвосеміотики, а також суміжних з лінгвістикою дисциплін антропоцентричного циклу, цілком достатнього за обсягом емпіричного матеріалу, адекватного та ефективного застосування методів дослідження.

Серед найбільш суттєвих **теоретичних здобутків** дисертації відзначаємо виокремлення засобів реалізації категорії інтертекстуальності в художніх текстах та кінотекстах Дена Брауна, що сприятиме, як справедливо стверджує дисертантка, подальшій розбудові теорії інтертекстуальності та інтеграції таких дисциплін як лінгвостилістика, лінгвістика тексту та прагматилістика.

Практична значущість роботи вбачається в можливості застосування її результатів у розробці та викладанні лекційних та практичних курсів, зокрема стилістики англійської мови, інтерпретації художнього тексту. Окремі результати можуть виявитися корисними для спецкурсів із лінгвокультурології, лінгвопрагматики, прагматилістики.

Найбільш значущими у теоретичному плані, на мій погляд, є запропонована класифікація вербальних засобів реалізації категорії інтертекстуальності в інтелектуальних детективах Д. Брауна та виокремлені невербальні засоби реалізації категорії інтертекстуальності в кінотекстах «Янголи і демони», «Код да Вінчі», «Інферно». У перспективі бажано було б розширити створену класифікацію, дослідивши саме *взаємодію* вербальних та невербальних засобів реалізації категорії інтертекстуальності в кінотекстах різних жанрів. Сказане свідчить про **перспективу** дисертаційної роботи.

Системний підхід до досліджуваного матеріалу, вибраний рівень та аспекти аналізу визначили побудову дисертації, яка є логічною та чіткою. Текст дисертаційної роботи складається із вступу, чотирьох розділів із висновками до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, довідкової літератури і джерел ілюстративного матеріалу.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, коректно визначено об'єкт, предмет, окреслено поставлені завдання відповідно до мети дослідження, описано застосовані методи дослідження, теоретичне й практичне значення роботи, визначено наукову новизну, подано відомості про апробацію

отриманих результатів. Доцільним було б також додати чітко сформульовані положення, які виносяться на захист.

У **першому розділі** «Теоретичне підґрунтя дослідження категорії інтертекстуальності в художніх текстах та кінотекстах Д. Брауна» розкрито існуючі підходи до вивчення категорії інтертекстуальності у сучасній лінгвістиці, визначено, що художні тексти Д. Брауна є інтелектуальними детективами, та виокремлено їх жанрові особливості, проаналізовано рівні комунікації у творах Д. Брауна. Авторка цілком логічно визначає спільні та відмінні риси класичного та інтелектуального детективів.

У **другому розділі** «Методологія дослідження категорії інтертекстуальності в художніх текстах та кінотекстах Д. Брауна» Тамара Сергіївна обґрунтовує вибір методів дослідження та формулює власну концепцію розкриття прагмастилістичного аспекту категорії інтертекстуальності в художніх текстах та кінотекстах Д. Брауна.

У **третьому розділі** «Вербальні та невербальні засоби реалізації категорії інтертекстуальності в інтелектуальних детективах та кінотекстах Д. Брауна» запропоновано класифікацію вербальних засобів реалізації категорії інтертекстуальності в інтелектуальних детективах Д. Брауна та виявлено невербальні засоби реалізації категорії інтертекстуальності в кінотекстах «Янголи і демони», «Код да Вінчі», «Інферно». Групування прикладів у більш продуманому, логічному порядку, наприклад, відповідно до типу альянсів або відповідно до аналізованого тексту сприяло б кращій подачі матеріалу. До безумовних здобутків дисертації належить глибина аналізу вдало підбраного ілюстративного матеріалу. Високий рівень ерудиції та обізнаності, уважність до деталей уможливили формулювання аргументованих висновків.

У **четвертому розділі** «Прагматичні особливості засобів реалізації категорії інтертекстуальності в інтелектуальних детективах та кінотекстах Д. Брауна» розкрито прагмастилістичні особливості реалізації категорії інтертекстуальності у досліджуваних художніх текстах та кінотекстах Дена

Брауна, а саме встановлено прагматичні функції засобів реалізації цієї категорії. Заслугує позитивної оцінки досить детальне розкриття функцій вербальних засобів реалізації категорії інтертекстуальності в інтелектуальних детективах, зокрема виділення окремих підрозділів, присвячених прагматичним функціям алюзій, ремінісценцій, цитат. Водночас бажано було б детальніше розкрити питання прагматичних функцій невербальних засобів реалізації категорії інтертекстуальності.

Загальні висновки роботи засвідчують успішне виконання окреслених на початку роботи завдань та досягнення поставленої мети - виявлення прагматистичних особливостей вербальних та невербальних засобів реалізації категорії інтертекстуальності в художніх текстах та кінотекстах Дена Брауна. Концептуально-завершена праця дисертантки вирізняється логічністю та аргументованістю викладених положень, чіткістю та виваженістю структури. У цілому **оформлення** роботи **відповідає** існуючим вимогам і дозволяє найбільш повно обґрунтувати та розкрити наукові положення і висновки дисертації.

Основні положення дисертації **повністю** викладено в 13 одноосібних публікаціях у фахових виданнях України, зарубіжних наукових виданнях, а також тезах доповідей на конференціях. Зміст автореферату засвідчує належний науковий рівень дослідження та є **ідентичним** основним положенням дисертації.

Переходячи до обов'язкової критичної частини відгуку, маю наголосити, що рецензована дисертація за актуальністю обраної теми, новизною й обґрунтованістю висновків, рівнем виконання роботи викликає питання та зауваження більше дискусійного та рекомендаційного характеру:

1. У підрозділі 1.2 послідовно, логічно та аргументовано викладено існуючі точки зору науковців стосовно різних підходів до визначення поняття «інтермедіальність». На с. 37, Тамара Сергіївна зазначає, що «Близьким до інтермедіальності є поняття «мультиmodalьність»». Цікаво

було б дізнатися думку дисертантки стосовно того, які спільні та відмінні риси цих двох понять і чи можна вважати ці два терміни взаємозамінними.

2. Підрозділ 3.4 присвячено виявленню невербальних засобів реалізації категорії інтертекстуальності в кінотекстах. Враховуючи запропоновану у підрозділі 3.1 класифікацію алюзій, постає питання: Чи виявлено наскрізні та релятивні алюзії у кінотекстах, коли йдеться саме про невербальні засоби реалізації категорії інтертекстуальності? Також хотілося б дізнатися, чи у *всіх* кінотекстах виявлено *різні* типи алюзій відповідно до сфери-джерела (історичні, біблійні, мистецтвознавчі, міфологічні, наукові).

3. На с. 184 зазначається, що «невербальні засоби реалізації категорії інтертекстуальності в кінотекстах «Янголи і демони», «Код да Вінчі», «Інферно» виконують сугестивну функцію». Чи виокремлено інші прагмастилістичні функції невербальних засобів реалізації категорії інтертекстуальності в досліджуваному матеріалі?

4. Дисертація Тамари Сергіївни Піндосової вирізняється точністю та переконливістю висновків до кожного розділу, виваженою структурою роботи, хоча її оформлення не позбавлене деяких недоліків. Бажано було б надавати невеликий вступ та висновок у кожному підрозділі. Крім того, не зовсім зрозуміло виділення підпункту 1.3.6.1 за відсутності підпунктів 1.3.6.2, 1.3.6.3 тощо. У третьому і четвертому розділах, окрім кінокадрів, варто було б додати таблиці і схеми, які полегшили б сприйняття представленого матеріалу.

Наведені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки роботи. Усі викладені формальні і змістовні аспекти дозволяють стверджувати, що дисертація є самостійним, оригінальним та завершеним лінгвістичним дослідженням, яке виконане на належному науково-методичному рівні. Встановлені прагмастилістичні особливості вербальних та невербальних засобів реалізації категорії інтертекстуальності в художніх текстах та кінотекстах Дена Брауна відзначаються новизною та мають суттєве значення для подальшого розвитку стилістики англійської мови.

На підставі ознайомлення з текстом дисертації, авторефератом та публікаціями авторки за темою рецензованої роботи вважаю, що дисертаційна робота Піндосової Тамари Сергіївни «Категорія інтертекстуальності в художніх текстах Д. Брауна: прагмастилістичний аспект» виконана на належному науково-методичному рівні та відповідає вимогам п. 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженому постановою КМУ №567 від 24.07.2013 зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ №656 від 19.08.2015 та №1159 від 30.12.2015, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови.

Офіційний опонент:

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри англійської філології

Чорноморського національного університету

імені Петра Могили

Міністерства освіти і науки України

Ю.С.

Ю.В. Стодолінська

Підпис засвідчую

Вчений секретар

В. О. Чорна

*Відгук отримано
07.06.2019*

*Учений секретар
спеціалізованої вченої
ради № 67.051.05*

д-р Чорна В.О.

Файв-